

Nieuwsbrief

Stichting Marke Vragender Veen

Redactieadres:
Beumweg 17
7134 NR Vragender

Redactie: Maria Neumann
Email: redactie@vragenderveen.nl
Website: www.vragenderveen.nl

December 2021, jaargang 24 nummer 2

Inhoud

- Juniordag
- Kwaliteitstoets
- Wat is het dichtbij toch zo mooi!
- Informatieavond PLV
- Geschenk van boven
- Een wandeling met... Dick Kuiperij

Kinderen eindelijk weer het Vragenderveen in

Door Maria Neumann

Na anderhalve jaar zonder bijeenkomsten kon het bestuur van de Vriendenclub van de Stichting Marke Vragender Veen eindelijk weer een juniordag plannen in en rond het Vragenderveen. En aan deze oproep werd massaal gehoor gegeven want rond de 75 kinderen trokken zaterdag 30 oktober, velen van hun in begeleiding van hun ouders, naar het veen om daar een stukje natuurkennis op te doen.

Minimaal twee keer per jaar organiseert het bestuur van de Vriendenclub van de Stichting Marke Vragender Veen een dag speciaal voor hun jeugdige leden. Volwassenen

kunnen het werk van de Stichting al vele jaren steunen, maar sinds enkele jaren mogen ook kinderen bij de vrienden meegeteld worden. Grote natuurvriend en bestuurslid Frans Boschker had het idee daarvoor geopperd. En samen met hem proberen medebestuurleden Joris ter Bogt, Frans Dorresteijn, Wim Mulder en Maria Neumann er altijd een mooie, avontuurlijke en waardevolle dag van te maken. Zij doen dat wederom met een grote groep betrokken vrijwilligers die jaar in, jaar uit klaar staan om met de voorbereidingen en op de dag zelf te helpen, waarvoor ook via deze weg nog eens heel hartelijk bedankt!

Deze eerste bijeenkomst van het jaar stond in het teken van water. Alle kinderen van 8 jaar of ouder mochten onder de kundige leiding van gids Wim Mulder het echte veen in trekken. Dat is en blijft iets wat iedereen uitsluitend onder begeleiding van een gids van de Stichting mag doen. Vrijwilligers en ouders liepen ook mee en voorkwamen misstappen in het verraderlijke hoogveen. Hoogveenmos maakt de omgeving

Foto: Frans Boschker

zuur waardoor heel veel planten gewoon niet in staat zijn er te groeien. Wim wou de kinderen laten zien hoe zuur het water in het veen is door de PH waarde te meten. Azijn heeft een waarde van 2.5, Cola een waarde van 3.0 (wat veel kinderen ook verbaasd), hoogveenwater heeft een PH waarde van 3.9 en kraanwater een waarde van 6.8. Hout kan in zo'n zuur water heel goed geconserveerd worden. Afrasteringspalen in het veen zijn daarom ook van hout. Op een andere plek hebben ze wat veen opgegraven waarbij heel duidelijk werd dat er verschillende lagen in het veen zitten. Op een meter diep waren er veel donkerbruin bladrietrestanten te zien, daarop een laag hoogveenmos wat veel lichter van kleur is en daar bovenop weer een donkerbruine laag van meer verteerd materiaal.

De groep met jongere kinderen was met Frans Boschker en vrijwilligers en ouders in de bufferzone op zoek gegaan naar natuurmaterialen, terwijl in het 'basiskamp' het vuur gestookt werd en de laatste voorbereidingen voor het knutselen werden getroffen. Bijna alle kinderen hebben spinnenwebben gemaakt van kastanjes, wol en de gevonden bladeren, waaronder de meest fantastische en creatieve creaties. Iedereen zat na afloop in de draadjes. Het inwendige kind kwam ook niks tekort. De chocolademelk en het stokbrooddeeg werden boven het kampvuur bereid en smaakten daardoor nog beter. Zelfs de regen stopte op een gegeven moment, maar daar had toch niemand last van. Iedereen ging met een glimlach weer naar huis en de organisatie kijkt terug op een zeer geslaagde middag.

Kwaliteitstoets

Door Joop Spijkers

In het kader van de Programma Aanpak Stikstof (PAS) monitoring moet het bevoegd gezag (in ons geval de provincie Gelderland) samen met de beheerder(s) van de PAS gebieden jaarlijks een veldbezoek aan ieder Natura 2000 gebied afleggen. Het doel van het bezoek is na te gaan of de stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden zich ontwikkelen volgens verwachting. Hiervoor gingen we samen met een aantal medewerkers van de provincie en de collega's van Natuurmonumenten op 1 september het veld in.

Na drie extreem droge jaren, was er dit jaar eindelijk sprake van natte omstandigheden. Vanaf maart 2021 is er een voor dit deel van Nederland min of meer normale hoeveelheid regen gevallen. Een belangrijk aandachtspunt van het veldbezoek was daarom de vraag in hoeverre de habitattypen permanente schade hebben opgelopen door de 3 jaar extreme droogte en hoeverre de habitattypen zich onder invloed van het relatief natte voorjaar en zomer hebben hersteld.

Om te controleren in hoeverre het actieve hoogveen de droogte van de afgelopen drie jaar heeft doorstaan, is het actieve hoogveen dit jaar opnieuw bezocht. Het viel op dat, na het verwijderen van de berkenopslag in augustus 2020, er relatief weinig sprake was van nieuwe berkenopslag.

Het herstellend hoogveen ontwikkelt zich goed en daar zijn wij erg blij mee. Aan de hogere en drogere en zuurdere noordwestzijde vindt een ontwikkeling plaats richting zure soortenrijke droge heide (dekzandkop) overgaand in de lage slenken naar natte heide. Aan de lagere, met basenrijk grond- en oppervlaktewater gevoede delen vindt een ontwikkeling plaats richting een complex van blauwgrasland, heischraal grasland en op de laagste delen trilveentjes. Tot slot werden we verblijd door het overvliegen van een zwarte ooievaar. Later werd bij de Schaarbeek nog een tweede vogel gezien. De zwarte ooievaar broedt nog niet in Nederland, het Korenburgerveen kan een mogelijke kandidaat zijn voor een eerste broedlocatie.

Onze conclusies:

- De ontwikkelingen in het Korenburgerveen met betrekking tot de stikstofgevoelige habitattypen zijn conform de verwachting zoals vastgelegd in de gebiedsanalyse/ beheerplan.
- Door de uitvoering van de PAS maatregelen lijken de habitattypen in het Korenburgerveen de drie extreem droge jaren 2018, 2019 en 2020 redelijk tot goed te hebben doorstaan.
- De damwanden en kunstwerken die komende decennia nog nodig zijn vertonen ernstige slijtage. Het zal nodig zijn om deze te herstellen of zelfs in zijn geheel te vervangen.
- Grondwaterstanden zijn voor de meeste punten in het veengebied goed.

Wat is het dichtbij toch zo mooi!

Door Carla Vrieze, leerkracht op de Antoniuschool in Vragender

Plassen, handen wassen, jas en laarzen aan, we kunnen vertrekken.

Vertrekken naar de bufferzone van het Vragenderveen. Want daar wachten opa Frans, opa Tonnie en opa Laurens op ons voor een herfstwandeling. Met een prachtig ochtendzonnetje en een emmertje om gevonden takjes, mossen en nog veel meer in te bewaren, hebben we een mooie herfstwandeling gemaakt. In twee groepen, zodat de opa's alles goed konden vertellen, hebben we zelfs een 'rondje badkuip' gelopen. En wat zijn we veel tegengekomen: het bijenhotel, veenmos, bekertjesmos, lucifersmos

Foto: Esther Ordelman

en rendiermos, een knuppelpad, gagel (en dat stopten ze vroeger in bed om beestjes te verjagen. Zou het ook helpen tegen hoofdluis?), rodekoolpaddenstoelen (echt waar!), koningsvaren, adelaarsvaren en nog veel meer. Een geweldige herfstervaring. Sommigen hebben zelfs nog de observatiepost kunnen beklimmen. Dankjewel opa's voor jullie boeiende uitleg. De kinderen van groep 1-2 zijn weer een stapje verder op weg naar het 'Vaenewakersschap'.

Informatieavond Projectgroep Landschap Vragender (PLV)

Door Harry Idink

Het is al weer een aantal jaren geleden (2016) dat wij voor de Vragender bevolking een informatieavond hebben georganiseerd om geïnteresseerden kennis te laten nemen welke mogelijkheden er zijn om ons landschap, biodiversiteit en leefomgeving te versterken.

Wij hebben ervaren dat na alle informatie die op zo'n avond gegeven wordt er mensen zijn die navraag gaan doen welke mogelijkheden er voor hun liggen. Dit heeft geresulteerd in aanleg van kleine

landschapselementen, erfbeplanting, planten van fruitbomen, vergroten biodiversiteit en versterken leefomgeving vogels. Bij aanvraag van een omgevingsvergunning is vaak het realiseren van groenaanplant een voorwaarde om vergunning te verkrijgen. Wij kunnen u op pad helpen om dit op een landschappelijk verantwoorde manier in te vullen.

Ook de subsidiemogelijkheden zijn voor dit soort landschap versterkende plannen de laatste jaren in gunstige zin gewijzigd. Zo is bijvoorbeeld het onderhoud van particuliere

houtsingels wanneer aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan weer opgenomen in het subsidiepakket.

Door corona is het organiseren van weer zo'n avond al enkele malen uitgesteld maar zit nog steeds in de planning. Maar als u plannen heeft wacht dan niet tot wij zo ver zijn neem gerust contact met ons op via emailadres plv@vragenderveen.nl.

Geschenk van boven

Door Harrie Krabben

Dag beste mensen, er is veel gebeurd het laatste jaar. Het coronavirus was bijzonder hardnekkig en voor sommige mensen met fatale afloop en nog zijn we niet van deze ellende af.

Na drie droge jaren is er nu veel regen gevallen waar de boeren en de natuur mee uit de voeten kunnen. Dat betekent veel voer voor de koeien en een gezonde vegetatie waar iedereen blij van werd. Voor ons veengebied is voldoende neerslag van levensbelang voor de groei van het hoogveen. Kwel komt niet voor omdat ons veen in een keileemlaag ligt waar geen opwaartse druk is, dus geen water vanuit de bodem (grondwater) kan worden aangevoerd. Het hoogveen is dus volledig afhankelijk van regenwater.

Een aantal jaren geleden zijn damwanden aangelegd en daardoor is de schade beperkt gebleven en hebben wij het water relatief goed vast kunnen houden. Ons veengebied ligt in een Natura 2000 gebied waar de laatste tijd veel ophef over is ontstaan dit i.v.m. het stikstof gebeuren, hoe de uitkomst ook mag zijn wij hopen dat de natuur en de boer als winnaars uit de strijd gaan komen.

Dan komt onze slogan weer trots boven drijven, Stichting Marke Vragender Veen brengt landbouw en natuur bijeen.

Een wandeling met...Dick Kuiperij *Door Maria Neumann*

Voor het interview met Dick Kuiperij hoefde ik deze keer geen route te bedenken want deze man kent het Vragenderveen en het gebied eromheen als geen ander. Bewapend met verrekijker en een digitale camera met een enorme lens gaat Dick elke dag, ja, elke dag, op pad in de natuur. Wij treffen elkaar op een grijze dag in november om een stukje van zijn route te lopen.

Dick is opgegroeid in Bredevoort en woont daar ook nog steeds met zijn vrouw. Al vanaf zeer jonge leeftijd was hij heel veel buiten, je moest wel

Foto door Dick Kuiperij: Torenvalk

want binnen zitten was er vroeger niet bij. Hij ging met vriendjes op pad, stak vuurtjes, bouwde hutten en vloten op de Slingebeek, gewoon jongensstreken. Gesmeed werden al die plannen aan de Oranjestraat in Bredevoort. Thuis kreeg hij na school een boterham en wat te drinken en dan snel naar buiten. Zomers was er altijd wel een lekkernij te vinden in de volkstuinen die vol stonden met wortelen, aardbeien, bessen en later appels, peren, noten. Er viel buiten altijd wel wat te halen en het hele jaar door wat te beleven, zo stroopte Dick ook konijnen met een fretje of zocht eendeneieren, die ze thuis weer aten,

of haalde hij een ekster of een kauw uit het nest om ze tam te maken. Al deze verhalen speelden zich rondom Bredevoort af. Met zijn eigen gezin en de honden ging hij later veel wandelen bij 't Walfort en in andere bossen die de Achterhoek rijk is.

Wij lopen op deze bewolkte en mistige ochtend vanuit de Maneschijnweg naar de observatietoren waarop wij heel lang blijven staan, praten en luisteren. Zodoende horen wij vinken vliegen en een groene specht. Door de wolken zijn ze niet te zien, maar dus wel te horen, dat maakt de beleving extra intens, zo word je iets waakzamer. Dick heeft lang geleden een auto ongeluk gehad waaraan hij tot de dag van vandaag pijn aan over gehouden heeft en daarom zijn werk als antiekrestaurator niet meer kon uitoefenen. Het naar buiten gaan heeft voor hem een meditatieve werking. Hij blijft vaak staan, kan wel een uur op een plek blijven zitten of staan, kijkt heel goed om zich heen, observeert, word een met de omgeving en bouwt een band op met de dieren die hij elke dag op zijn route tegen komt. Zij herkennen hem ook in zijn auto. De eerste reactie van bijna alle dieren is vluchten, maar als ze merken dat Dick ze geen kwaad wil doen dan maken ze contact met hem. Je kan bepaalde vogels of dieren zo bij je lokken door contact met dieren te maken, maar ook door een gewond dier na te doen kan je bepaalde dieren weer lokken. Contact met dieren maken, die alles, maar dan ook alles instinctief aanvoelen, iets wat wij mensen grotendeels verloren zijn om

te doen, is magisch. Dieren voelen dat zij geobserveerd worden, zij hebben een enorme overlevingsinstinct, maar voelen ook haarscherp aan of jij het goed of slecht met ze voorhebt. Dat is zo bijzonder en mooi. De waardering voor de natuur, de dieren en planten spreekt uit elk woord van Dick. Dick heeft altijd al plezier beleefd aan het maken van foto's en films thuis, op dagjes uit, van zijn gezin en de omgeving, eerst nog met een gewone camera, later werden de camera's die hij gebruikte steeds beter. Hij fotografeerde landschappen, maar al vrij snel wekten vogels zijn interesse. Doordat hij op een gegeven moment specifiek naar vogels ging kijken en zoeken kwam hij bij de vogelwerkgroep terecht. In de laatste zes jaar scharrelde hij maar liefst 243 verschillende soorten vogels bij elkaar, maar ook vele soorten vlinders, libellen en juffers, paddenstoelen, insecten en ga zo maar door. Tegenwoordig maakt hij dagelijks zijn ronde via Corle en om het Korenburgerveen en als het een beetje te doen is gaat hij het veen in. Verder heeft hij vaste plekken waar hij vaak staat of hij maakt foto's vanuit de auto. Dick kent de plekken waar hij vogels kan verwachten, buizerds, watervogels, ganzen, zwanen, roodborsttapuiten, gele kwikstaarten, maar ook de kleine plevieren of steltloperijes. In de randzones komt hij ook reeën, vossen, hazen, konijnen, maters, bunzingen, hermelijnen en wezels tegen. Als je echt gaat kijken en opgaat in de natuur is er van alles te zien en te horen. Dick levert ook vaak foto's en informatie aan bijvoorbeeld

Natuurmonumenten, de vogelwerkgroep en de Stichting Marke Vragender Veen. Ook heeft hij al een paar keer met een artikel op regionale kranten-sites gestaan.

Wij lopen langs de badkuip door het bos verder naar het nieuw ingerichte en met water overstroomde gebied aan de kant van Corle. Ons gesprek loopt vloeiend, maar wij blijven heel vaak staan, om te observeren en alle dieren, planten en paddenstoelen die wij zien worden door hem benoemd. Dick is een wandelende encyclopedie die veel weet, maar ook nog zeer veel leert, iedere dag weer. De natuur is zowel uitlaatklep als inspiratie voor hem. Zo schrijft hij bijvoorbeeld ook graag gedichten over sommige dingen die hij meemaakte of in een foto ziet,

Dieren vastleggen op film en foto is voor Dick een geweldig mooie hobby, hij zou niet meer zonder kunnen of willen. Hij is geobsedeerd door het gebied en zijn bewoners en het raakt hem dan ook dat wij mensen zo onverschillig omgaan met het gebied waar we juist zo zuinig op moeten zijn. De stukken natuur die wij hier in de Oost-Achterhoek hebben zijn zo mooi, ieder gebied met zijn eigen soorten, van de gewone huis- en tuinvogel tot de zeer zeldzame exemplaren, idem geldt dat voor vlinders, planten, paddenstoelen, insecten. Door de jaren heen die Dick door deze gebieden struint, merkt hij een enorme afname van insecten en vlinders op. Dat wederom zal zijn doorslag hebben op vele andere soorten. Alles heeft een functie en is tenslotte afhankelijk van elkaar en als

er te vele schakels uit de ketting kapot gaan, dan ontstaan er problemen. De mens is hier te vaak de oorzaak van, hij maakt zijn eigen leefgebied kapot en zo dom is geen enkel dier.

November

Ganzen vliegen heen en weer, van noord naar west, oost en zuid.

Elke soort herkenbaar, aan zijn eigen geluid.

Vele vogels trekken door het gebied, zo hoog! dat men ze bijna niet ziet.

Bij mooi weer wel te verstaan, bij regen en wind, blijven ze liever naar onderen gaan.

Zo hier een daar een tjilp of piep, maar niet meer hun mooi gezang,

wat zou het ook, geen soortgenoot nog, die er nu nog wat mee kan.

Wind of regen niets houdt ze uiteindelijk tegen, verder gaat het door hun innerlijke drang.

Instinkt is wat ze drijft en zo gaan ze onverstoord, van de enen naar de andere oord.

Tot ze uiteindelijk aangekomen zijn, daar waar in plaats van regen en wind, is zonneshijn.

DK

Met dit mooie gedicht besluiten wij de laatste nieuwsbrief van 2021 en wensen wij alle vrienden van de Stichting Marke Vragender Veen fijne dagen en een gelukkig en gezond nieuw jaar!